dum vl'in modico/tuis viribꝫ q̃s fater⁷ in ualidas innitiꝫ. Si p̃terea cũ venerit tibi pes supbie claudicas ⁊ corruis. vbi ceci/derũt omẽs q̃ opanꝫ iniquitatẽ. In deo q̃ solus est immutabil⁹/spes dũtaxat figẽda est/cũ illo qui dicit mihi adherere deo bo/nũ est ⁊c. ¶ Intellige p̃terea vt ad cepta re grediar vñ diuerti longi⁹: psequendo sup biam. intellige inq̃ q̃d salomon repit duꝫ solo hũane industrie studio ad cognitõeꝫ diuinoꝝ nisus est ptingere/q̃lis est pñs in quisitio de veris atq̃ falsis reuelatiõibus ¶ Cũcta inq̃t tentaui in sapia/dixi sapiens efficiar: ⁊ ipa longi⁹ recessit a me/ml'to ma gis q̃z erat/⁊ alta pfunditas. q̃s inueiet eã ¶ Et nunq̃d nõ afpicitis doctissimi viri. nũ q̃d nõ animaduertis⁷ sil'e aliq̃d in pposita questione. q̃ plane tanto ampli⁹ mihi visa est exaltari/ q̃nto plus q̃sita est penetrari. ¶ Et ibi vere deficiũt scrutantes scrutinio. ¶ Attũ bene actũ est. nõ pdidim⁹ operã: vos audiendo: ego loquẽdo. si de nob nõ de d̃i munere diffidim⁹. si pinde iugiter hẽam⁹ ad dñm sursum corda/petẽtes ne fallam⁹ ⁊ fallamur. ¶ Nã homi bono in ꝓspectu suo dedit de⁹ sapiam ⁊ scientiã: inq̃t salomon ¶ Si monete spũaliũ reuelationũ nos exa/minatores esse ꝓtingit/studeam⁹ esse q̃les descripsim⁹. ¶ Adheream⁹ deo et scripture ei⁹/p quã ⁊ in q̃ semel loquiꝫ nob de⁹/⁊ id/ipm nõ repetit. ¶ Debem⁹ in eo q̃dẽ iudi cio tũ in oibus. tũ p̃cipue in ista examina/tione nõ p̃cipitare sniam/sꝫ vsq̃ ad plenis simã examiatiõeꝫ suspẽsuꝫ tenere iudiciũ matie nisi falsitas aut fatuitas cognata/ falsitatis apta sit. vbi ꝯo nihil p̃mo' aspe/ctu falsum vl' delirũ ꝓspiciꝫ. nõ solũ explo rare ꝓuenit q̃ acta sunt sꝫ exitũ expectare. ¶ Nã pmittit aliq̃ñ demon veritates pluri/mas/⁊ post tpis tractũ q̃ñ psuasit boibus tũc id q̃d fallit sumministrat. ⁊ h̃ vel ad de ceptionẽ singular⁷ psone: vl' ad impugna/tionẽ miraculosaꝝ opationũ nr̃e religiõis quib̃ fides innixa subsistit. vl' ad vitupe/riũ tori⁹ deuotiõis/aut ad scandalũ verbi diuini ¶ Eteĩ dũ cadit vn⁹/quẽ antea mgni eẽ nois taliũ reuelationuꝫ fama vulgauit ¶ Irrident ipi deinceps seculares / seculari ter viuentes/ vnũquẽlibet q̃ religiosa sim/plicitate vitaꝫ agere decreuerit. ¶ Appellaꝫ ꝓfestim illusor ⁊ illusus/clamaꝫ fantastic⁹ exibilatur papelardus: begosus: ⁊ begar/dus/⁊ sic occasione accepta irridetur iusti simplicitas. ¶ Sꝫ ⁊ simplices p talia palaꝫ decepti/aut vir aut nunq̃z pñt ad viã veri tatis reduci. ¶ Que cã est/qm̃ neq̃z audiunt clericos q̃s hypocrisi inuidia: ⁊ maligni/tate laborare credũt. neq̃z emendanꝫ p lai cos q̃s ignorãtes vt seipos esse cognoscũt ¶ Predictoꝝ oium hec summa est vt exa minek numisma diuine reualatiõis/si ba/beat pondus hũilitat⁷: absq̃z curiositate ⁊ tumoris vanitate. ¶ Si flexibilitatẽ discre/tionis/asq̃z supstitiosa estimatiõe: ⁊ abie/ctione ꝓsilij. ¶ Si durabilitatẽ patientie in aduerſ: absq̃z remurmuratiõe ⁊ sicta emu latione. ¶ Si veritat⁷ ꝓfiguratiõem absq̃z mendosa aut inepta assertione. ¶ Si colorẽ viuidũ ⁊ sincerũ/diuine charitatis: absq̃z carnalitat⁷ scoria ⁊ fece. ¶ Et qm̃ hec omnia circa elysabeth ⁊ zachariã extiterũt ĩ reue/latione eis facta de iohe ⁊ ei⁹ noie. ¶ Cõmẽ dari ñ irrationabiliꝫ dict⁹ est ipe Joban/nes/tanq̃z bñs nomẽ reuelatuꝫ/q̃d os dñi nomiauit. q̃d notari dignuꝫ in prima no/stri textus pticula fuit iohes ⁊c. ¶ Cui⁹ me/ritis ab omi nos erroꝛe custodiat ipa veri tas christus iesus/qui est bñdictus ĩ secu/la seculorum. Amen.

¶ Trigilogiũ astrolo

gie theologizate/ab eodẽ scriptũ lugduni Anno dñi. M.cccc.xix. ad delphinũ vni cum regis francie filium.

¶ Probemium

¶ Sapientiã que a dño deo est. que ⁊ de se p̃dicat. ¶ Per me reges regnãt/ quã vsi/tato nomie theologiã di/cim⁹/ null⁹ recte existima bit ꝓtrariã eẽ cuicũq̃z vere scientie. omẽ eĩ vez omi ꝯo ꝓsonat. ¶ Quin etiã theologia scias oẽs alias sibi subdi/tas hꝫ/velut ancillas/in q̃b si q̃d pulcruꝫ est/illud approbat ⁊ decorat. si q̃d noxiũ ⁊ turpe illud abijcit ⁊ mũdat. porro si quid supfluũ est resecat. supplẽs q̃cq̃d fuerit di/minutũ. ¶ Propterea nõ est h̃ negãdũ ab a/strologia/quã eẽ sciam nobilẽ ⁊ admirabi lẽ p̃mo p̃riarche adã ⁊ seq̃cib̃ reuelatã/the ologia nõ abnegat. ¶ Verũtñ hãc ancillam suã astrologiã nõnulli tot vanis obfuari/onib̃/tot impijs erroribꝫ/ tot supstitõib̃ sacrilegis deturpãtes maculauerũt/ nesci entes in ea sobrie sapere/ac modeste vti. q̃

apud bonos ⁊ graues reddita est nedũ infamis/sz religioni xpianorꝫ/suiscꝫ cultoribus pestilẽs ⁊ nociua. Succurrendũ igit existimaui huic errori/pcipne ppter te pnceps illustrissime Delphine/q̃ supes vnicus heres xpianissimi regni francorꝫ/⁊ iure regẽs ipm/quatin⁹ seduci nõ possit optima indoles tua/ab extranea muliere/q̃ mollit sermones suos ostentatõe pscietie futurorꝫ/⁊ operatõis mirandorꝫ. Astrologiã loqr q̃ rundã ppbanorꝫ se philosophari dicentiũ. Hãc ego nũc a dña sua theologia/veluti modeste cõpositaz. mundatã. ⁊ ornatã/sub triginta ppositõibꝫ q̃si cũ toti dẽ monilibꝫ pciosis deducendã fore/salubriter iudicaui/corã celsitudinis tue psiliariorũqꝫ tuorꝫ prudẽtissimorꝫ/claro intuitu. de q̃ sapiẽs/rex q̃ sedet in solio iudicij/intuitu suo dissipat omne malũ. Opto denicꝫ nitor ⁊ supplico. quatin⁹ p pspexare/ligiosuz: rexꝫ: ⁊ deuotũ regimẽ regni. dñs noster ihs xps: rex regũ: ⁊ dñs dñantiũ/te pprio sanguine suo redemptũ/perducat ad eternũ.

¶ Prima ppositio.

Celũ a deo glorioso libere/ꝛtingenter ⁊ cũ tpe/ꝛstitutum esse. Quoniã dixit ⁊ facta sunt.

Cõmentuz. Errauerũt h mlti astrologi/nõ illuminati p fidẽ/q̃ posuerũt ppetuitatẽ mũdi/eo q̃ de⁹ agit imutabiliter. ⁊ in de posuerũt aias rõnales/cum nõ possint actu esse infinite numero/aut migrare de corpibꝫ in corpa/vt plato pithagoras virgili⁹ ⁊ alij plẽs. Aut q̃ generant ⁊ corum punt cũ corpibꝫ. vt Alexander ⁊ epicurus Aut q̃ vnic⁹ est intellect⁹ in omnibꝫ hoibꝫ. vt Auerrois iponit aristoteli. vnde timẽdũ est ne nimis astrologisare aut philosophari volẽtes. sic Origenes i fine vite sue incidãt in pdictos errores vel aliquẽ eorũ vel sequentium.

¶ Secunda ppositio.

Celũ esse velut instrumentũ dei gl'iosi/⁊ p ipm machinã mũdi corruptibilis rgulariter gubernari.

¶ Cõmentũ. Errauerũt hic aliq̃ dicẽtes celũ nihil agere/sz tantũmodo signũ esse/allegãtes illud. Et erũt in signa ⁊ tpa. Dicitur aũt mundi corruptibilis ppter aias rõnales que regunt a deo imediate sine celo/quo ad naturã/quo ad gratiã/quo ad gloriã/⁊ generaliter q̃ ad omnia dona ⁊ illuminatões supnaturaliter infusas. Addit aũt regulariter ppter miracula facta tã i celo q̃ in terra/sicut in statõne ⁊ retrogradatione solis tpibꝫ Josue ⁊ Ezechie/⁊ in eclipsi tpe passiõis. i diluuio generali. i sacramẽto altar⁹. ⁊ i alijs sine nũero miracul⁹

¶ Tercia ppositio.

Celũ nihil in creatõe aiarꝫ ratõnaliũ ifluere/⁊ ipas aliter post/q̃ ante lapsum regi.

Cõmentũ. Errauerũt h Auicẽna ⁊ sui seq̃ces q̃ ad primã partẽ. Et q̃ ad secundã omnes tam astrologi q̃ alij q̃ nõ posuerũt corruptionẽ peccati originalis/putantes nullũ statũ esse nature lapse. sz illi⁹ tantũmodo que primo instituta est/vt ⁊ nũc sumus fm eos/morti. s. passionibusqꝫ de necessitare subiecti. Cõstat aũt q̃ si adã non peccasset/tũc nec fuisset infern⁹. q̃lis nunc est pro hominibꝫ. nec xps fuisset incarnatus/saltem ad moriendũ. nec spũssanctus fuisset dat⁹ in varijs linguis. ⁊ ita breuit de omnibꝫ nostre reparatõis misterijs. Attamen est probabilis opinio ⁊ subtilis/q̃ deus prescius futuri casus hominum/descripsit in celo quasdam congruentias cõcurrentes in decursu totius mundi/vsqꝫ ad finale iudicium. Et hoc intenderũt illi qui voluerunt concordare astrologiã cuz theologia/sicut reuerendissimus pater dominus cardinalis Cameracens. ⁊ illi q̃s inducit loquentes de sectis/⁊ de diluuio sensisse videntur. Facit ad hoc q̃ vix reperitur aliquod miraculum fuisse factum quin in circũstantijs concurrerit aliqua naturalis actio. ¶ Preterea fides quãuis sit supernaturalis/non refutat rationes/⁊ congruentias naturales. nec charitas supernaturalis/motiua naturalia ad amandum/quoniam talia faciunt ad consolationem fidelium atqꝫ mundanorum. Hoc tamen obseruare conuenit/ne fidelis dei amicus/vtatur talibus rationib⁹/⁊ obseruationibus/tanq̃ principalibꝫ/et cogentibus motiuis ad credendum deo/sibiqꝫ per charitatem inherendum. Alioquin meritum fidei perderet/⁊ irrisio maior apud infideles ⁊ humanos sequeretur scientibus illis q̃ talia non conuinc̃unt. Et sub hoc sensu dicitur in epilogo. q̃ misterium nostre reconciliationis nihil habet in celo. hoc est cui principaliter inten-

dere debeam⁹/ vt ille q̃ nasonē impudicis/ simum introducit ob hinc credidisse. Denicq̃ obseruet ne quid nimis. ¶ Sed qm̃ Virgili⁹ ait. Solē q̃s dicere falsū audeat Offert hic p scolasticoꝝ exercitio sylogis/ mus talis. Ostenso itaq̃ celo p statu sue creatōis ante lapsū primi hoīs/ arguit sic Celū psignabat incarnationē filij dei/ cuz multꝫ alijs effectib⁹ factis ꝓpter reparatō nē hoīs peccātis. ⁊ prim⁹ hō nō peccabit/ nec fiet ei⁹ repatio cū suis effectib⁹. ergo celum pdixit falsū. ꝯsequētia est necessaria. ⁊ antecedēs p illo tūc erat possibile/ ⁊ sibi cōpossibile. qm̃ maior est necessaria. cū sit de preterito vera. ⁊ secūda tūc erat possibilis. ergo ꝯsequēs est possibile. s. q̃ celum dixit falsū. ⁊ ita cū celū fuerit īmediate creatum a deo/ de⁹ dixisset falsum p celū/ qd blasphemiū videtur.

¶ Quarta ꝓpositio.

Celum virtutes a deo diuersas p varietate suaꝝ partiū stellaꝝ planetaꝝ ⁊ motuū recepisse. sz eas ab omnibus comprehēdi non posse.

¶ Cōmentū. Errāt ⁊ experientiā negant sentiētes oppositū/ cū celū sit sic horologiuz pulcerrimū/ cōpositū ab artifice sūmo cū sit etiā liber sentētiosissim⁹ exemplatus ab exēplari libro vite infinito ⁊ eterno/ q̃ nominat mund⁹ archetyp⁹. in quo id qd factū est vita erat. Porro de stellis dicit p pheta. Qui numerat multitudinē stellaꝝ ⁊ omnib⁹ eis noīa vocans. Nec aūt vocatio q̃d aliud est q̃ distincta virt⁹ ⁊ operatio stelle cuilibet attributa. Nomē quippe sumit a ꝓprietate rei. Et qm̃ innumerabilis est hmōi ꝓprietas. Exclamat magn⁹ dñs noster/ ⁊ magna virt⁹ eius/ ⁊ sapientie ei⁹ non est numerus.

¶ Quinta ꝓpositio.

Celuz obedire ad nutū deo glorioso. atq̃ ipm̃ opib⁹ humane recreationis seu reparatōis inferius/ ⁊ subditū esse.

¶ Cōmentū. Errauerūt hic mlti astrologi ⁊ philosophi/ q̃ posuerūt deū agere de necessitate nature/ ⁊ q̃ negauerūt misteriū nostre redemptōis a seculis abscondituz ꝓpter qd nedū celū corporeū/ sz etiā ãgeli ⁊ intelligētie sunt. sic dicit apls. in ministeriū missi. Tradit insup moyses Deut. iiij. q̃ solē ⁊ lunā ⁊ oia astra celi creauit deus ī ministeriū cūctis gentib⁹. Vñ ⁊ describēs creationē mūdi posuit pri⁹ fuisse virgulta terre/ q̃z sol vl stelle formarent/ vt oñderet deū posse agere sine sole ⁊ stellis. Luz igit hō sit qdāmodo finis oīm sic Aristo. videtur posuisse. ij. phicoꝝ. optet ꝓm variationē hoīs cetera variari/ sic pri⁹ tangebat ō statu nature integre ⁊ lapse. Et sic apparz ī miraculis factis supnaturaliter. vt hoies supnaturale suū finē adipiscerent. p fidez. spem ⁊ charitatem.

¶ Propositio serta.

Celū generale influēs esse et remotū/ ⁊ actōes suas in patiēte dispposito recipi/ deū ꝓ nedū vniuersaliter ⁊ remote. sz singularissime ⁊ ꝓpinquissime opari.

¶ Cōmentū. Errauerūt h astrologi q̃dā vt Alkind⁹ ō radijs. ⁊ sil'es. ponentes res inferiores nihil agere/ sz tantūmodo deferre radiosas influētias celi/ ⁊ inde fieri effect⁹ sil'es numero/ pri⁹ istū q̃z illū ꝓpt determinatōez celi/ vt ī pductōe graduū calidi tatis/ quā determinatōez alij solū referūt ad diuinū bñplacitū libere ꝯtingēter agēs ꝯformiter ad scdaz partē ꝓpositōis q̃ de⁹ est agēs īmediatissimū ⁊ ꝓpinquissimū. ñ obstāte coefficiētia causaꝝ secūdaꝝ. Et h errauerūt aliq̃ doctores etiā catholici. ponentes deū esse causā nō īmediatā in oñi effectu. qm̃ inquiūt alie cause supfluerent Esset pterea de⁹ causa īmediata actuū voluntatꝫ tā bonoꝝ q̃z maloꝝ. ⁊ ita esset autor pēti. Sz p nobis est articul⁹ parisiēs. dicēs/ q̃ de⁹ sit causa remotissima sic q̃ nō ꝓpinq̃ssima. error. Nihilomin⁹ offertur h p scholasticoꝝ exercitio silogismus tal' ad pbandū. Qz si de⁹ īmediate agat actū voluntatꝫ/ de⁹ facit ⁊ vult peccatū/ signando sortē q̃ facit substātiā alicui⁹ act⁹ ō phibitionē dei/ ⁊ vocet A. Tuc arguit sic. Sortes facit a. actū. ⁊ sortes habet pceptū dei de nō faciēdo a. actū. g̃ sortes peccat cōsequētia est necessaria. ⁊ de⁹ vult ⁊ facit quālibet partē antecedētis. ergo ⁊ totū antecedens/ cū ꝓtes sint sibi cōpassibiles. g̃ deus vult ⁊ facit totū ꝯsequens. s. sortē peccare qd videt blasphemiū.

¶ Propositio septima.

Celū effect⁹ nedū varios sz ꝯtrarios vel oppositos/ ī iferiorib⁹ facere p diuersitate materie/ rationib⁹ seminalibus plene.

¶ Cõmentũ. Errauerũt hic astrologi illi q̃ volẽtes iudicare ꝺ natiuitatib⁹/ vl' mor te vel alijs inferior ꝺditionib⁹/respicien/ dum esse dicunt ad solũ celũ ⁊ ꝺstellatões eius vnde ⁊ experientia ꝺuincit eos. sicut deducit Augustin⁹. v. de ciui. dei. de duo/ bus geminis diuersar fortunar. Sicut ⁊ experientia docet de terra ⁊ luto ⁊ simili bus. Et de varietate sine numero diuersa rum herbar ⁊ plantar in eadẽ puula pte agri. Q; si dixerint varietates tales fieri ꝑpter diuersitates angulor influentialiũ celi/qui terminauk velut in indiuisibili/ ⁊ inde diuersificant in partib⁹ loci suos effe ctus. Et ꝗ saltẽ habek quẽadmodũ de ge minis ꝺcludit Augustin⁹/cõtra responsi onẽ de rota figuli mota ⁊ pcussa/ q̃ iudici um cuiuscũq̃ astrologi ferri nõ ꝑt sup tan ta incertitudine ⁊ ignorantia diuersitatis huiusmodi imperceptibilis influentiarũ angulariũ velut indiuisibiliũ. Deniq̃ vi/ dem⁹ regulas astrologie de ventis ⁊ plan tis. ⁊ alijs naturalib⁹ effectib⁹/aliter ⁊ alit verificari seu falsificari. ꝑ diuersitate situ um ⁊ figurarum ⁊ dispositionũ hui⁹ terre vel illius.

¶ Propositio octaua.

Qelum cũ sideribꝫ ⁊ planetis. in omnib⁹ suis cõbinationib⁹ mo/ tuũ. directionũ. retrogradatio num. oppositionũ cũ reliquis circũstantijs. multo plus ab hominib⁹ ig norari q̃ sciri.

¶ Cõmentũ. Errauerũt hic quidã iactã tes se de omnib⁹ scire rñdere. vt Gorgias. Contra quos fuit Achademicor iuz disci plina. ⁊ si nõ verior tamẽ plus sobria dicẽ tium se nihil scire. Nec mirum de toto ce/ lo. cum nec minimũ foliuz arboris tantũ sciatur ab hominib⁹ quãtũ ignoratur. cũ ꝺtinet numeros ⁊ figuras ⁊ earum combi nationes infinitas. Preterea sunt aliqui motus octaue spere ⁊ planetarum prius ignorati ab astrologis: ⁊ satis nouiter in/ uenti. Deniq̃ presupposita creatione mũ di cuius duratio nondũ est septem milia annorum ꝟm veritatem fidei/non potuit per obseruationes astrologicas/inueniri saltem quo ad affectus/calculatio magni anni quem Plato posuit. xxxvi. milium annorum. Et ita de calculationibus alia rum constellationum/que non potuerũt totiens repeti vt facerent experientiã cer/ tam ⁊ naturalez astrologis de talibus vel talib⁹ effectibus consequentib⁹ huiusmo di constillationes/quarum aliqui nunq̃ fuerunt. aliqui raro. aliqui semel aut bis propterea finxerunt astrologisantes paga ni ⁊ infideles arabum ⁊ indorum/infini/ tam vel velut infinitam annorum multi/ tudinem. vt Albumasar ⁊ Marcian⁹ scri bunt. Potuerunt igitur per solam diuinã inspirationem factam ade vel abrae vel si milibus/dari vere regule/vel de tota vir/ tute celi quantũ voluit de⁹ reuelare ⁊ nos scire sine curiositate. Valde autem pauca sunt talia pro statu ꝑsentis miserie/que or dinata est ad visum beatitudinis eterne/ vbi videbik de⁹ omnia in omnibus.

¶ Nona ꝑpositio.

Qelum habere cõmensurabiles vel incõmensurabiles motus signorum/insuper ⁊ certos pla/ netas huic vel illi genti domi/ nari prorsus incertũ esse.

¶ Cõmentum. Errauerunt vt experien tia docuit certitudinẽ afferre volẽtes. vbi solam posse haberi rhetoricã ꝑbabilitatẽ/ deducit magister Nicolaus orsine/ ⁊ post eũ domin⁹ petr⁹ cardinalis Cameracen/ sis/sumens exinde radicẽ vnã difficultat astrologicor iudiciorũ. Et inde forsan est q̃ nondum videk reperta ꝑcisa quantitas anni solaris/aut ex qua radice ꝑcedit. Ce terum varietas assignantium huic vel il/ li plagẽ terre talia vl' talia signorum domi/ nia/satis incertitudinẽ esse monstrat.

¶ Propositio decima

Qelum cum sideribus et plane/ tis: suum lumen influxiuum ꝑ varietate fractionis et refracti onis radiorum luminariuz: et diuersitate mediorum diuersificare: ⁊ nõ veros situs aspicientib⁹ ad terram mon/ strare.

¶ Cõmentum. Errauerunt hic pauci vl' nulli qui sciunt cum astrologia perspecti/ uam: vnde sumitur radix altera difficul/ tatis astrologice iudicatõnis. Inuenitur ⁊ alia difficultas ex collatõe zodiaci: vtrũ videlicet sit in primo celo q̃cũq̃ sit illud an in firmamento ꝟm figurationẽ stellarũ fixarum ĩ eo. Compertum est enim firma mentũ moueri cõtra motũ primi mobilis Et ita ꝺsequẽter zodiac⁹ mutarek. Sunt ⁊ alie difficltates motõis planetar ĩ suis

augibus/epiciclis/eccentricis/fm ascensũ descẽsum.stationẽ.retrogradationẽ.titu/bationẽ.circũgirationẽ in centro ppzio/q̃ oia punctaliter obseruare poterit nemo in quibꝫ ⁊ similibꝫ diuĩa se sapiẽtia ludere dicit ⁊ ostendit.

¶ Propositio vndecima.

Qlum cũ sideribꝫ ⁊ planetis/illos q̃ztũ ĩ se est culpare/⁊ ĩ abusum trahere/q̃ de singularibus effectibꝫ pdicere psumũt cõpertum esse ⁊ eos crebro falli ⁊ fallere posse.

¶ Cõmentũ. Errant tales/ex ignorãtia vl' ex fraudulẽtia vl' ex arrogantia. Et qz nõ attendũt veritatẽ vni⁹ ppositõnis pcedentis/q̃ celũ est solũ influẽs generale. Cuius ratio pticularisat vel singularisat aut a deo solo.aut a dispositõe materie. Si aũt obijcit q̃ inueniunt pdicere multa vera. Rndet q̃ ml'to plura falsa.⁊ ideo vera dicũt vl' a casu/vl' a multitudine eoꝝ q̃ dicunt/vel a malis q̃ psagiũt/q̃ sũt vt in pluribꝫ aput hoies/vl' a fantasiatõe ⁊ obfuatione eoꝝ q̃ audiũt/vl' a cognitõe secretorũ/maxime dñoꝝ/⁊ eoꝝ q̃s frequẽtant/q̃ inuestigãt diuersis medijs p fautores suos.⁊ h̃ est frequẽs ⁊ expertũ.aut fit deniq̃z ab ĩmixtione opationis demonũ/ppter seducẽdos tã pdicentes/q̃z fidẽ adhibentes ĩ talibꝫ/p damnabilẽ curiositatẽ sciendi futura/⁊ ea q̃ pater sol⁹ habet in sua potestate. Hinc vulgat⁹ autor ait. Qd de⁹ intendit noli perq̃rere sorte. Qd statuit d̃ te sine te deliberat ipe. Hinc rursus. Mitte archana dei. Cõformiter ad sapiẽtẽ. Que tibi pcepit de⁹ illa cogita semp/⁊ ĩ plꝫ opibꝫ eius ne fueris curiosus. Hec si obseruaueris/miscebit se tibi tuisq̃z actionibus angelus bon⁹. Signũ aũt immixtionis dyabolice actionis est/q̃ iuxta dictuz cuiusdam magni viri sepe ĩ iudicijs astronomicis/vbi minus est de ratione naturali/⁊ nihil de miraculo/ibi crebrior euent⁹ inuenitur.qd̃ esse signum pactionis cũ demonibus Augustinus tradit/secundo de doctrina christiana. Et sacre theologie facultas parisienſ idipsuz alias declarauit cõtra idolatricam prauitatem. Notetur hic Augustin⁹ libro de ciuitate dei satis circa principium. His inquit omnibꝫ cõsideratis/nõ ĩmerito creditur cum astrologi mirabiliter multa vera respondent/occulto instinctu fieri spirituum nõ bonorum/quorum cura est has falsas ⁊ noxias opiniones de astralibus fatis inserere humanis mentibus/atq̃z firmare/non horoscopi notati ⁊ inspecti aliqua arte que nulla est.

¶ Propositio duodecima.

Qlum super somnia ⁊ sup auium volatus/⁊ garritus/multã vim habere/sz nõ ob hoc somnia/vel auguria/vel traditões magicorum/se super celestem virtutẽ fundantiũ/in geomantia.chiromantia.piromantia.cũ similibus obseruãdas esse.

¶ Cõmentum. Errauerunt hic q̃ ad partem secundã omnes fere gentiles ⁊ idolatre romani.arabes.indi ⁊ ceteri.errãt ⁊ supstitiosi xpiani.sortiligi ⁊ magici. Et eo damnabilius quo per fidem verã sunt illuminati/⁊ per eam prohibiti/ne talibus intendant vel vtantur. Cum etiam videant se ueritatem iudiciorum cõtra tales per ecclesiasticos ad incarcerationem perpetuã per seculares ad ignẽ.p deũ ad gehennã

¶ Propositio tredecima.

Hngelos vel intelligentias non animare/sed regere celum/cuz sideribus ⁊ planetis ad dei gloriosi voluntatem.

Cõmentum. Oppositum dicitur sensisse plato/⁊ quidam aliorum/dicentium totum mundum esse animal magnũ. Sz tenenda est fide certa nostra ppositio/cui ꝓcors est philosophia aristotelis.

¶ Propositio quartadecima.

Hngelos seu intelligentias per imperium ⁊ voluntatem influere in speram corruptibilium/frequenter cum celo.⁊ aliquando sine celi adminiculo.

Cõmentum. Oppositum sensisse videtur maior pars philosophoꝝ/dicentium contra fidei veritatem.q̃ angeli nõ agunt nisi mediante motu celi cum suis orbibus vnde ⁊ per orbem Lune dari posuerunt formas in inferioribus virtute actionis sue intelligentie ⁊ superiorum. Sed q̃ p imperium ⁊ voluntatem agant intelligentie/concedere videtur Auicẽna/ponens libertatem cõtradictionis in angelis/⁊ magis q̃z in hominibus/sicut est veritas fidei. Quãuis albert⁹ philosophisãs cõformit' ad peripatheticos/vl' q̃sdã astrologos voluerit h̃ impugnare/deducẽdo ad h̃ q̃

tunc nō possunt haberi determinate regule de actionibus vel influētijs intelligētia/rū/et quo libere cōtradictorie agerēt. Hoc aūt esse incōueniens reputassent astrologi et philosophi/quos sequitur. Et similiter idolatre oēs/qui per carminatiōes ⁊ magicam artē posuerunt demones in idolis cōcludi vel alligari posse/quēadmodū tradit Hermes trimegistus de egyptijs/qui non habētes quō crearēt animas/ inuenerunt artem quō spūs includerēt/et inde miracula facerent ac responsa darēt. Veritas autē fidei concedit cōsequentiā ⁊ consequēs illatum p Albertū. Addens demones non cogi p artes magicas. sed ita fingere cogi/vt colant sicut di/et homies fallacia multiplici decipiant.

Propositio. XV.

Angelos seu intelligētias/ad creationez anime rationalis nequaq̄ attingere. sed nec eidē illabi posse.

Commentum

Oppositum senserunt aliq̄ philosophantium et hereticorū/ponentiū anias rationales extraduce fieri vel corrūpi. Ceterū q̄quid dixerint aliq̄ de energuminis/lunaticis/et similib⁹. q̄ demon opprimit aias eorum q̄si subintrans eas. Quicquid p̄terea dicat veritas catholica q̄ demones sūt incēsores vitiorū/et boni sunt illuminatores animarū/nihil istorū fit p illapsum qui soli deo p̄rius est/possidēs aiam ad suū plenū imperium.

Propositio. XVI

Angelos vel intelligētias ad immutationē humane libertatis/naturaliter ⁊ ūmediate p statu vie nequaq̄ attingere.

Commentum

Oppositū videtur posuisse Auicēna ⁊ catholicorū aliq̄/dicētes aiam rationalē suprirradiari/et supilluminari ūmediate etiā p statu vie/p lumia supiora dei ⁊ angelorum non cōcurrēti sensuali vel fantastica visione Et inde conati sunt prophetias tam in somno q̄ in vigilia/⁊ p̄uisiōes multas occultas p energuminos. Et ita se saluabat machametus epilēticus/q̄ cadebat nō potēs ferre illuminationē angelicā. Sed aristoteles. cui fides p̄sentit est p nra p̄positione/dicēs necesse est quācūq̄ intelligentez fantasmata speculari/dās signū hui⁹ q̄ deficiēte nobis a natura vno sensuū/deficit ⁊ nobis sciētia de illo sensu. Stat nihilominus q̄ aia rationalis in sui creatione suscepit formationē seu illustrationem desup a deo/in qua ⁊ p quā cognoscit veritatē p̄ncipiorū primorū/sine p̄uia acceptiōe p sensus seu fantasmata/q̄ruis in aciū nō creat fantasmatibus nō p̄euisis. Ad qō referri posset Boecij de aia verbū ex platone. summamq̄ tenens singula perdit.

Propositio. XVII.

Angelos omnes esse administratorios spirit⁹/et a deo glorioso bonos in ministeriū p hoib⁹ q̄ hereditatem adepturi sunt salutis/datos esse.

Commentum

Oppositū qui dicit/est heretic⁹ si se gerat pro christiano/p̄tradicēs expl̄is verb apl̄i Et hec est magna p̄solatio illorū q̄ tenēt veraciter ⁊ sine fictiōe fidē iesu xp̄i/et q̄ capti/uāt oēm intellectū in obsequiū fidei/ quia si fiduciā capimus de hoib⁹ peritis in medicina vel astrologia/aut arte alia/q̄ adiuuare nos possint/ q̄nto magis ꝗ facere possumus de angelicis spiritibus.

Propositio. XVIII

Angelos bonos et malos/inter causas liberas et alias q̄s de⁹ sic instituit vt eas proprios motus agere sinat numerandos esse.

Commentum

Oppositū null⁹ fidelis aut aliq̄s rite philosophās dicet/Et inde fit q̄ absq̄ tēiatione dei possum⁹ ad angelicū subsidiū recurrere/sicut ad peritū medicū/⁊ eum q̄ p̄ōiuuare nos in necessitatib⁹ nr̄is de cursu cōi et naturali. Excipit angelorū malorū cōsultatio ⁊ inuocatio q̄m nō est licitū p̄ticipare cū eis tanq̄ excōicatis a deo ⁊ eccl̄ia tota ⁊ q̄ fallaces sunt/fallere semp cupiētes. nō iuuare nisi ficte. Vñ iuxta p̄uerbium vulgi ludunt ad falsam societatem.

Propositio. XIX.

Angelos celū ⁊ terras/iuxta q̄ exigit electorū dei dep̄catio/sal⁹ ⁊ ordo/deo

iubēte vel pmittēte/posse mutare vt solem facere stare, et ignem non ardere.

Commentum.

Oppositū putāt oēs astrologi infideles et pagani/negātes vera miracula posse fieri/ nec illumiati cū ꝓpha dicēte. Oia q̄cūq; voluit fecit deus in celo ⁊ i terra in mari et in oib abyssis. Nesciētes ꝓterea vel negātes miracula veteris legis et noue /q̄lia legere ꝓpōptū est in biblia/et autenticis christianorum libris.

Propositio. XX.

Angelos p deuotas ad deum pces/ potēt q̄ ꝑ curiosas inspectiōes/vel obseruatōes ꝓstellationū. posse cōciliari/⁊ p ipos opē hoib dari. Nā ⁊ p fidem sancti vicerūt regna. non p celum.

Commentum.

Oppositū dicētes ꝓuincunt ex pmissis iuncta pmissiōe dei dicētis. Quecūq; orātes petitis credite ⁊ fiet vobis. cū similib multis. iūcto q̄ non semp expedit nob hre prosp̄a q̄ petim. sz magꝭ aduersa q̄ fugim. Nec oportet in recursu ad eos et deū/ tēp orationis p cōstellationes obseruare/ vt Guilhelmus parisiēsis notāter ait ⁊ deducit.

2 Propositio. XXI.

Angelos pserim malos in artibus magicis ⁊ oib supstitiosis operationib/q̄ nec rationē naturalē/ nec miraculū vere habent/sed ex pacto noto vel occulto/nō dubiū operari/⁊ effectū sortiri.

Commentum

Oppositū posuerūt q̄ negauerūt demones esse/ꝓtra expssam sacre scripture lram i veteri et nouo testamēto. Fuerūt etiā experiētie multe i oppositū/⁊ etiaz doctrine sctōrum noiatim. Augustini. q̄ notāter dixit. Oēs tales obseruationes tāto magis suspectas ⁊ fugiēdas esse. q̄nto sepe videtur suū sortiri effectū. Etsi allegetq̄ frequēter multa iubent illic obseruari i artib magicis vl sortilegijs/q̄ sunt sctā ⁊ honesta. vt ieiunare. castū esse. dicere pr nr. ⁊ euāgeliū. Respondebat vn vere ⁊ catholice. supstitionē tanto peiorē esse. q̄nto plura miscent bona. q̄ niā vn deberet honorari de. honorat diabol. Nemo tn exh intelligat obruationes christianorum reprobatas esse. q̄ vel ab eccl̄ia ꝓstitute. vl ab eadē rationabiliter tolerate sunt. q̄ ꝑ quis nō appareat ratio huius magis q̄ illius. nisi vel ex volūtate seu autoritate instituētis. vel a deuota quadā imaginatiōe faciētis. q̄ nō recedit a deo. sz in exterioribus signis aliqb se exercet. vt i tali numero orationū. in peregrinatōib. in nouenis. et oblatiōib nūc cādelarū. nūc panis. nūc gallorum. nunc in gestatiōe reliquiarum et bibitiōe ablutiōis earū. In quib pia fide factis/nō minus pōt se ūmiscere bonus angelus/q̄ ꝑ malus in impia ⁊ phibita fide factis. Fortassis et emperica medicorū tolerari pnt. Dāc generalē habētia rationē/ fortificationē. s. imaginatiue virtutis. Dē dar assertio tamen desit.

Propositio. XXII.

Angelos mediate ⁊ inclinatiue seu dispositiue/posse sup intellectu et voluntatē p imutationē sensuū/tā interiorum q̄ ꝑ exteriorum/pro dei iussu vel p missione multipliciter operari.

Commentum

Oppositū pauci vel nulli senserūt ex astrologis phis ⁊ catholicis. q̄ ꝓsenserūt angelos vel intelligētias esse. Nā ⁊ sup hac radice fundāt astrologi regl̄as interrogationū et responsionū. ⁊ alias multas. sz fallunt in pluribus. ex ptactis causis. q̄ ponunt angelos influere pure naturaliter. nec satis attēdunt liberi arbitrij potestatem. dei volūtatem et materie diuersitatem.

Propositio. XXIII

Angelos vel intelligentias in suis actiōib ⁊ influxib liberis. ponere sub certis regulis coartari. tradi ⁊ cognosci. temerariū ⁊ impiū. necnō a vera philosophia ⁊ theologia alienum esse.

Commentum

Oppositū dicētes ꝓuincunt ex pdictis. maxime ꝓpter arbitrij libertatem in angelis regentibus et in hominibus gubernatis.

Propositio. XXIIII.

Angelos et deū cui mistri sūt. illos offendere. q̄ regulas ⁊ traditiōes. p iudicātes influxui libero dei ⁊ angelorum. imo ⁊ hoim libtati/tradūt et palliāt sub noie astrologie vel alteri naturalis scientie. ⁊ talib autoritatē vel approbatiōis occasionem dari non debere.

Commentum

Oppositū dicētes ꝓuincuntur ex pmissis

iuncta lege dei tam vetere q̃ noua Juncto preterea p secũda pte illo qõ dicit apostol⁹ Ab omi specie mali abstinete vos. hoc est ab omni scãdalo dãte occasionẽ ruine.

Propositio .XXV.

Humanã rationem posse et debere astris cognitis vel incognitis dñari nec ab eis in vitium trahi.

Commentum

Concedũt istã sapiẽtes astronomorum/vt Ptolome⁹. maxime de sapiẽte/ q̃ p̃cognoscit celi ꝯstellationes inclinatiuas. qm̃ põt adhibere remediũ cõtra noxias/sicut faciẽmus regulariter ꝯtra hyemẽ p̃uidẽdo ꝗ calefactiõe ⁊ domibꝫ. ⁊ ꝯtra calores estatis p uidẽdo de refrigeratiõibꝫ. ⁊ ita de pestilentijs. diluuijs. bellis ⁊ silibꝫ Tradũt itaq̃ vere et bñ iudicia astronomie tenere mediũ inter necessariũ ⁊ impossibile/q̃ scz sũt de cõtingẽtibꝫ/⁊ possibilibꝫ aliter se hr̃e. Sz etiam q̃ hũana ratio dñet stellis icognitis nec trahat i vitiũ. pbat ex libertate arbitrij. ⁊ ex adiutorio dei libero/qõ dat timẽtibꝫ eũ/et ex libero angelorꝫ misterio. qõ adiutoriuz dei ⁊ angelorꝫ impetrãt sup oẽm dispositionẽ stellarꝫ fides spes et caritas/ q̃bꝫ derelictis euenit freq̃nter vt volẽtes infortunia vitare/i ea ipa se trudãt ⁊ inuoluãt/vt comprehendantur sapiẽtes in astutia sua.

Propositio .XXVI.

Humanã rationẽ indignã esse p vanitates ⁊ insanias falsas. aut saltez incertissimas i sua actiõe se captiuare/⁊ melãcolijs q̃tidianis anxijs et periculosis agitari.

Commentum

Cõcedũt hoc expti ⁊ inter alios Tull. i fi. li. de diuinatiõe. Et ꝗ dicebat dñs petrus cardinal Cameracen. cũ obſuatões hmõi reprobaret. Addẽs se timere regꝫ adolescẽtie/ne talibꝫ imbueret/et post ab eis nõ posset auelli.

Propositio XXVII

Humanã rationẽ debere p cõsultationes pbatorꝫ et exptorꝫ virorꝫ p leges insup morales ⁊ dinas /se in suis actiõibꝫ maxie in gubernatiõe reipublice/spretis supstitiõibꝫ fallacibꝫ /regulare.

Commentum

Cõcedũt istã q̃ attẽdũt/q̃ nõ frustra dedit nob deꝰ rationẽ liberã/plꝰ q̃ brutꝫ. Ded it insup leges diuinas naturales ⁊ politicas prudẽtiã q̃z p experiẽtias mltias generatã. Ex ergo hũana ratio/libtas/ ⁊ prudẽtia cẽtũ vel mille hoim imo vniꝰ regni derelinq̃ntur ad insequẽdum opinionẽ vel deliratione vniꝰ vel duorꝫ aut paucissimorꝫ /fingẽtiũ se scire mirabilia ex astris vel aliũde(nescio quõ)p fantasia capitꝫ sui/sup euẽtibꝫ ⁊ agẽdis i republica/ vt q̃ nõ ẽ bellãdũ vsq̃z ad tres mẽses/vel vnũ annũ cuz hostibꝫ/q̃ tũ destruũt oia/⁊ ita de silibꝫ absq̃z nũero. Ex inq̃z ꝓpter paucos tales/derelinq̃t hũana ratio ⁊ prudẽtia/indignissimũ ẽ/fatuũ/et delirum/imo merito dei iudicio puniendum/et in stultum finẽ precipitandum.

Proposi. XXVIII.

Humanam rationẽ/ꝓpter hoies viles ⁊ ignotos/⁊ de corruptela iudicij mltiplicit suspectos. pessimeq̃z vt i plurimũ fortunatos/⁊ sine fide/q̃les intenebris susurrãt/indignissimum captiuari vel dimitti.

Commentum

Cõcedũt istã q̃ p̃cedẽtẽ attẽdũt/⁊ ex termis suis se verã eẽ demõstrat. p̃suppositꝫ his q̃ poit/q̃ tũ sũt p expiẽtias q̃tidianas maifesta

Propositio.XXIX

Humanã rationẽ ꝓpter sui cõcausationẽ liberã/nõ posse vel debere p q̃lescũq̃z expientias cuiuscũq̃z tpis sub necessarijs euẽtuũ regls vl arte ꝯcludi

Commentum

Cõcedũt istã/q̃ rex ꝯnexiões attẽdũt/⁊ hi q̃ didicerũt ex logica. q̃ ois ꝓpositio copulatiua cõposita ex plibꝫ necessarijs cathegoricis vl ypothetic⁹ reddit ꝯtingẽs /si ꝯtineat vnicã ꝓpositiõez ꝯtingẽtez. Ac pinde sumit efficat argumẽtũ ꝯtra regulas astrologie sũptas ex q̃ntiscũq̃z expimẽtꝫ/si liberuz arbitriũ ꝯcurrebat vt cã ꝯiũcta ad effectuz req̃sita. Potuit enĩ semp dici de effectu tali/q̃ indifferẽs erat ad sic fieri vel nõ fieri. nec inde ligari alterius arbitrium potuisse

Propositio .XXX.

Humanã rationẽ/ad deũ gloriosuz q̃ nutu libero cũcta tẽperat ⁊ ad finẽ supnaturalẽ hoim genꝰ p̃cipue ordinat/debere sedulo ꝯuerti /p fidẽ spem et caritatẽ. Per adiutoriũ insup angelorũ

et sanctorꝫ/quos liberaliter ⁊ libere vult deus agere/⁊ ad eos recursuꝫ hr̃e. q̃tinꝰ ordine hierarchico infima reducãtur ad supiora per media.

¶ Commentum

Cõcedũt istã omꝫ veri/⁊ nõ solũ noie xp̃iani/reputãtes talẽ prouidẽtiã dei ⁊ ita liberã q̃lẽ insinuauit xp̃s dicẽs. q̃ nec foliũ arboris/nec passer vnꝰ cadãt ĩ terrã sine p̃re deo. dũ rursus ait. Petite ⁊ accipietꝭ. Et si habuerit fidẽ sicẽ granuꝫ sinapis ⁊c. Imo et tota veterꝭ testamẽti series/legal' ⁊ historica atq; ꝓphetalis/p̃cipue ĩ psalmis ⁊ orationib ꝭ sc̃ꝺꝫ sc̃tꝫ q;/vir aliꝰ nob ĩculcare vel pfiteri videẽt. vñ Jacta ĩ dño curã tuã ⁊ ip̃e te enutriet. Nõ dic̃. iacta curã tuã ĩ celo Dm̃ ĩ me sperauit libabo eũ. nõ dicit in celo. Ꝗtũs vir cuiꝰ ẽ nomẽ dñi spes eiꝰ. nõ dixit ĩ celo. ĩmo vetuit cũ addit. Et nõ respexit' ĩ vanitates ⁊ insanias falsasloq̃ns ꝺ curiosis q̃ defecerũt scrutãtes scrutinio Et superaddit de miracl'is tã noue q̃ veteris legꝭ. Multa fecisti tu dñe deꝰ meꝰ mirabilia opa tua ¶ Denicq; si paulꝰ opponat dicẽs Inuisibilia dei p ea q̃ fctã sũt cognosci Respõdendũ ẽ q̃ hec scala creaturaꝝ/nõ ẽ amplꝰ necessaria fidelib ꝭ tenẽtib ꝭ dei soliũ nũc in lumiosa spe. tãdẽ ĩ apta visiõ ¶ Si ponamꝰ illõ qõ rarissime pt ĩueniri tp̃ib ꝭ istis Ponamꝰ q̃ pl'es sciẽtifici ĩ astrologica disciplina ꝯueniãt/q̃ sũt graues viri ĩ moribꝰ et honestate vite ⁊ tales q̃ mlta sint expti in iudicijs astronomie traditꝭ fm verã phiaꝫ etĩ naturali ratõe fundatꝭ. nũq̃d erãt tales ꝯtẽnendi nec audiẽdi ab vno p̃ncipe corã suo ꝯsilio Rñdeꝰ plane q̃ audiẽdi erũt/sed nõ ita penitꝰ inseq̃ndi/q̃n ex aduerso velut in eq̃libra ponãt ratiões hũane prudẽtie/sũpte d̃ expientias/⁊ circũstãtias hũani regimĩs inferiorꝭ/quẽadmodũ etiã si ꝯueniret ex vna pte astrologi/⁊ ex alta pte medici sup curatõe alicuiꝰ egroti. Dicãt igit exẽpli gr̃a prudẽtes astronomi ꝯcordit' dũ fiat q̃stio de bello ineũdo/ꝯtra hostes regni. Ecce ꝯstellatio tal' noxia ẽ phibẽs/nõ tũ ex ncẽitate/iniri bellũ p frãcos ꝯtra ãglicos. dicãt ex alta pte prudẽtes capitanei ⁊ milites expti/q̃ ncẽe ẽ vel expedit frãcos inire bellũ ꝯtra anglicos/ pẽsatꝭ circũstãtijs hic et inde pueniẽtib ꝭ/ex inferiorꝫ dispositiõe vel radice. Tũc oib ꝭ his ĩ eq̃libra positis/debebit assumi ꝯclusio q̃ ps ꝓpõderabit ⁊ exequẽda erit Nõ enĩ oportꝫ vt omꝫ p̃sus iudiciũ ex radice supiori celi sumptũ ꝯtemnat Ꝗz nec expedit vt plꝰ põderet q̃ oportet/vbi/⁊ quando/et per quos seu propter quos non oportet.

Epilogus premissorꝫ.

Epilogantes tãgamus duodecim radices/ab astronomorꝫ iudiciorũ curiositate arcẽtes ¶ Prima ẽ dei gloriosi liba p̃meuitas ĩ agẽdo ¶ Secũda ãgelorũ tã bonorꝫ q̃ malorꝫ sub deo libtas in exeq̃ndo ¶ Tertia radix ẽ/celestiũ lumiariũ sola generalitas ĩ influẽdo. ¶ Quarta est celestiũ cõbinationũ ⁊ situũ incõp̃hẽsibilis varietas ĩ cõcurrẽdo. ¶ Quita radix mediorꝫ diuersitas ĩ radiãdo ¶ Sexta. seminaliũ rationũ/p̃ticularꝭ diuersitas ĩ conprincipiãdo. ¶ Septima libtas hoĩm/q̃ ꝯiũcta q̃tlibet causis necessarijs/ꝯtingẽtã reddit ĩ effectu suo ¶ Octaua legal' ⁊ ꝓphalis seueritas/talia iudicia ꝓhibẽs ⁊ irridẽs sacrorꝫ insup veterꝫ ⁊ nouorꝫ doctorũ diligẽs taliũ reprobatio/maxime ꝓter fomitꝭ corruptionẽ sciẽtiũ q̃ ad hereses idolatriaꝫ et supstitiões ẽ hũana iclinatio ꝓna ¶ Nona. Raritas studẽtiũ ⁊ peritorꝫ ĩ vera astrologie disciplina/cũ tũ ĩ iudicijs dãdis mlti plex supra modũ ꝯsideratio req̃rat vel obseruatio ¶ Decia. Mysterij a secl'is abscõditi reparatiõis vicꝫ nr̃e recogitatio/ q̃ nihil hẽt in celis quicq̃d reuerisans auctor libri de vetula dixerit/⁊ false ascripserit Ouidio. ¶ Vndecima. Nois ad finẽ supnaturalẽ ordiatio. ⁊ iõ mediorꝫ supnaturaliũ p uisio/vt supnatural' spes habeat ĩ deo alit q̃ boꝫ aut bruts ꝯueniat/aut boib ꝭ siue deo ¶ Duodecima. Miraculorꝫ q̃ legem cõmunẽ nesciũt crebra ⁊ pene q̃tidiana p illos ⁊ ꝓter illos q̃ ad finẽ supnaturalẽ electi sunt/ostensio.

Liciuntur sex doctrine notãtes moralit q̃d expedit obs̃uare iudicijs/ astrologie noie colorãtis. ¶ Prima doctrina. ¶ Expediẽs est xp̃iano cuilibet/imo necessariũ ad salutẽ/q̃ nõ adhibeat fidẽ supstitiõib ꝭ sortilegijs merito suspectis. de opatiõe demonũ. vel inuocatõe aut de pacto cũ eis secreto vl' exp̃sso. sũt leges ⁊ decreta ⁊ biblia p hac doctrina locis innũeris. ¶ Secũda doctrina ¶ Expediẽs est cuilibꝫ catholico diligenẽ cognoscere p̃us si effectꝰ q̃ pmittit vl' expe

etatur fieri p aliquas obseruatões/habeat aliquã cãm naturalẽ vel miraculosã Quia si nõ.tũc vehemẽs est suspitio q̃ talis effectus prouenit ex opatiõe demonũ fallaciũ et ex pacto cũ eis latẽte vel apto.et ꝗ pmittẽte diuino iudicio/in deceptionẽ ꝯsulentiũ/vel cõfidentiũ in talib/ꝓter curiositatẽ notiã aliq̃d habẽdi vel sciẽdi ¶ Tertia doctrina ¶ Expediẽs est nõ adhibere fidẽ hoib promittẽtib q̃ faciãt effec⁹ magnos et mirabiles/nisi prius ꝯstiterit q̃ sint xpiani/et bonoꝝ moꝝ.ꝛ q̃ velint et offerãt dicta sua vel artẽ deducere ad examẽ ꝛ iudicium peritoꝝ in phia naturali et in medicia iuribꝫ ꝛ theologia.alioq̃n hr̃i debẽt merito suspecti de fallacia/vel ignorãtia/vel heretica prauitate.nã sicut lucẽ veritas amat. sic odit falsitas. ¶ Quarta doctrina ¶ Expediẽs est pro principib maxime/et p sua republica/q̃ nec ip̃ nec sui familiares intimi et secreti/dent fidem q̃buscũq̃ iudicijs etiã sub noĩe astrologie vel alteri⁹ scie palliatis.nisi pri⁹ habitum fuerit ꝯsiliũ.vel examinatio p viros multos/et graues viros in regimine reipublice/vbi prudẽtia maxime locũ bẽt.q̃ innitit ꝯsilijs ex dictamiẽ rationis et experiẽtia multa collectis.non ex supstitiosis obseruatõib/q̃ deduxerũt semper in malũ finẽ pncipes ꝯfidẽtes in eis sicut nr̃o etiã tpe satis ꝛnimis expertum est Quinta doctrina. ¶ Expedit illos q̃ se dicũt futura cognoscere/vel mirabilia secreta facere per astrologiã/prius examinari diligẽter de cognitiõe ip̃oꝝ/ꝛ de libꝛis quales sunt/et q̃liter habiti/et vñ cõpositi.q̃ non credẽdũ est cuilibet dicẽti se astrologũ.sed probãdi sunt ꝛ in publico audiendi.sicut fit de medicis.ꝛ artificib alijs. Alioq̃n si tales nõ audiãt ĩ publicũ offerre dicta sua debẽt hr̃i merito suspecti de supstitiõe/vel fallacia/vel heretica prauitate. Aut q̃ non q̃runt nisi pecunias/vel honores/sic̃ introductores vel fautores eorũdẽ faciũt/prout millesies exptũ est ĩ curijs pncipũ.ꝛ adhuc prochdolor dicit inuenirĩ. ¶ Sexta doctrina ¶ Expediẽs ẽ amatoribꝫ pncipũ et tot⁹ reipublice/materiã istã astrologicorũ declarare vel declarari facere freq̃nter/tam scriptis q̃ ꝯmonib⁹ publicis ꝛ domesticis Alioq̃n negligẽtia sciẽtiũ ꝛ scire debẽtiuꝫ nocet hostiliter psonis pncipũ ꝛ eaꝝ salutiã tpaliter q̃ etne Nocet regnis ꝛ pollicijs publicis. Nocet deniq̃ ip̃is negligẽtib⁹ vl impeditoribus ad discrimẽ dãnatiõis perpetue a q̃ nos eripiat dñs iesus xps Amẽ.

Oritur aũt que/ stio cõcernẽs oĩa q̃ dicta sunt in trilogio astrologie theologisate Si libꝛi cõpositi pastrologos p̃sertim infideles ꝛ idolatras/sint a catholicis tolerandi vel penit⁹ extirpãdi. ¶ Pro cui⁹ dissolutione/ꝛ p̃cedẽtiũ elucidatiõe/notent ꝓpositiones que sequuntur. 2

¶ Prima propositio.

¶ Libꝛi astrologici in q̃b⁹ pl'a vera et vtilia ꝯtinent/q̃q̃ inutilia supstitiosa et falsa/p̃ũt tolerari seu tolerabiliter relegi/ꝗuãdo illud apl'i. Omia ꝓbate qd̃ bonũ est tenete Tales aũt vt plurimũ sunt libꝛi. q̃ de motib⁹ ꝛ mẽsuris et ꝯiunctõib⁹ corporꝫ celestiũ sunt editi/ꝛ ex geometricis demõstrationib⁹ cũ experiẽtia fundati.sic ẽ gl'iosus Almagesti.

¶ Propositio secunda

¶ Libꝛi astrologici.in q̃b⁹ pl'a iutilia supstitiosa ꝛ falsa imo impia ꝛ sacrilega ꝯtinẽtur q̃q̃ vera et vtilia/debẽt a xp̃ianis oĩbus euitari dãnari ꝛ penit⁹ aboleri. Tales aũt erãt libꝛi de q̃b⁹ scp̃tũ ẽ Actuũ. xix. vbi dr̃. Multi aũt ex eis q̃ fuerunt curiosa secrati. cõtulerũt libꝛos/et cõbusserũt oẽs corã oĩbus/et cõputatꝫ p̃cijs illoꝝ inuenerũt pecuniã denarioꝝ q̃nq̃ginta miliũ/ita fortit̃ crescebat verbum dei et confirmabatur

¶ Propositio tertia

¶ Libꝛos astrologie multũ expedit discernere/q̃tin⁹ appareat q̃ sũt ꝛ q̃ nõ sũt tolerãdi. Cõposuit sup hac re magn⁹ albt⁹ opusculũ/qd̃ appellat speculũ albti.narrans q̃ modo tpib⁹ suis voluerũt aliq̃ destruere libꝛos Albumasar.et q̃sdẽ libꝛos alios. Videt aũt saluo tãti doctoris honore/q̃ sic̃ in exponẽdis libꝛ⁹ phicis p̃serti peripatheticoꝝ nimiã curã apposuit maiorẽ/q̃q̃ xp̃ianũ doctorẽ expediebat.nihil adijciẽdo de pietate fidei. Ita ꝛ ĩ approbatõe q̃rundã libꝛoꝝ astrologie.p̃serti de imagib⁹.de nativitatib⁹.de sculpturꝫ lapidũ.d̃ caracterib⁹ de introgatõib⁹ nimis ad partẽ supstitionũ.ratõe carẽtiũ determiauit. Sctũs aũt thomas ĩ suis opib⁹ min⁹ attribuit hmõi supstitõib⁹ imaginũ.caracterũ.introgationũ.imo ex intentiõe cũ efficacia rationum reprobauit.

¶ Propositio quarta

Rationes arcentes a curiosis

R ¶ Libros astrologicos qui tolerant et legunt apō xpianos/sicut Ptolomei/Albumasar et Hali. nō ideo oportet ī auctoritatē talē adducere/vt credēdū vel tenendū sit quicqd ex eis vel deducit vel allegat. Fallūtur in h plēs astronomorū/ꝛ simpliciū xpianorū/vel aliorū nō imbutorū lrīs sacris/q̄ ptīn⁹ vt legūt vel audiūt aliq̄ de libris taliū credūt ꝛ assentiūt/cū tñ repiant illic errores ꝯtrarij fidei. Nec mirū cū etiā ī libris Aristotelis/Auicēne/Auerrois/et aliorū q̄ q̄tidie legunt simile inueniat. Sz cautissima religiositate puisuz ē in pclara artiū facultate parisien. vniuersitatis/taz p articulos parisien. q̄z p statutū iureiurādo firmatū/p quēlibet q̄ licētiat ī artib⁹/vbi sentētialiter sic habet. Jurabitis q̄ dū ꝯtigit vos determinare q̄stionē aliquā de phia/illā semp p parte fidei determiabitis/ꝛ ratōes phi ī oppositū factas dissoluetis. Quāto magis h esset obſuādū in libris astronomicis q̄ de iudicijs cōpositi sunt p infideles/ꝛ idolatras vbi multa posita sunt ex supstitōibus idolorū ꝛ cultib⁹ demonū/ꝛ fallacib⁹ respōsis eorū. ex q̄b⁹ pcessit modus cōpositionis idolorū/q̄s deos appellabāt loq̄ntes ꝛ prophetātes ꝛ mirabilia opantes/put loquit Hermes trimegistus. ꝛ refert Augustin⁹ Uñ et multa tradunt in dictis libris q̄ nulla penit⁹ inducūt rationē/nisi p modū narratiōis q̄ ī tali ꝯstellatiōe sic eueniet. ꝛ ī altera aliter. Et tñ astrologi supstitiosi pl⁹ inuenire se dicūt vitatz ꝛ certi euēt⁹ ex talib⁹ regulis/q̄z ex illis q̄ naturali ratiōe fundāt sic de vētis ꝛ pluuijs ꝛ alijs impssiōib⁹ metherologicis. ¶ Cū aūt pauci sunt astrologi. imo nulli/intromittentes se de iudicijs astronomicis/q̄ nō insequātur tāq̄z p fundamētalib⁹ regulis pdictos libros astronomicos ꝛ similes. Cōcludit h pro doctrina xpiana q̄ salubri⁹ tuti⁹ ꝛ deo accepti⁹ ē/cōtēnere talia iudicia/cuz suis autoribus/q̄z dimissis alijs vtilioribus studijs/suā talibus cognoscēdis ꝛ practicādis curā dare. Rursus addit ꝛ altera doctrina/q̄ salubri⁹ tutius ꝛ deo accepti⁹ est/nō req̄rere imo nec p̄mittere fieri iudicia publica sup euētibus humanorū actuū/quēadmodū dicunt aliq̄ in italia ꝛ studijs vniuersalib⁹ attemptare Ratio q̄ miscet multa falsa ꝛ supstitiosa/ꝛ cōtra experiētias insequētibus manifestas et terrēt inde reges ꝛ regna/principes ꝛ principatus/et hoies de omni statu/ꝛ p vanos timores vel stultas pmissiones malorū vel bonorū euentuū/eos aliter agere q̄z vera ꝛ recta ratio moralis dictaret/iducūt. ¶ Porro magnū faceret obsequiū xpianitati collegiū aliqd theologorū. Si libris astronomicis diligēter inspectz/notarēt sigillatim passus suspectos/aut palā erroneos ꝛ hereticales/ꝯtētos in eisdē/quēadmodū factū repitur nedū de libris Aristotelis auicēne et auerrois. Hetiā de quibusdā libris catholicorū sicut notati sunt passus vel articuli in quib⁹ magister cōiter nō tenet. ¶ Postremo si libri magicorū et supstitiosorū aliorū sub velamine astronomie vel phie se palliantiū q̄ iam inueniūtur fuisse dānati cum auctoribus custodirētur alicubi/sine periculo manifestationis vel abusus/videret expediēs. q̄tinus resurgētibus vel occurrētibus materijs similibus/cōfestim habere dānatiōis facte modus. Sicut euenit parisius de libris Johānis de barro magici supstitiosi/cōbusti/q̄les reperiūt adhuc in hispania sub titulo semmaforas. Sicut insup notat⁹ est rotulus quidā mag⁹ quez ingerebat clādestine quidā in vesptilionē se noīans. Et in proemio articulorū parisien. aliq̄ tales notati dānatiq̄z sunt. ¶ Superaddam⁹ illos nedū fatuos esse sed puerosxpianos/q̄ solēt quasi iocando dicere: Qualis mihi cura est q̄s me sanet. quis victoriā/quis honorē/q̄s diuitias det. quis deniq̄z adiuuet. sit deus sit diabol⁹. dūmodo pueniat illud mihi qd opto. ¶ Dū ergo dicit alicui ex principib⁹. Ecce dñe tales hoies p suā artē sciunt multa facere magna et mirabilia/et futura pdicere. et victoriam de hostibus pmittere/si credat eis et si fiāt ea q̄ iusserint. Respōdeat princeps plena fide et inḡrat. Sunt ne tales homies sancti dei/q̄ ex reuelariōe et gratia sibi diuinitus ꝯcessa hoc pmittūt. Et si tales sunt credi poterit eis dū pbabūt. et dū nihil videbunt nisi sanctū ꝛ diuina lege cautū/maxime si fuerit dictis eorū vita cōcors et pbata nedū vulgari rumore. sed iudicio sapiētuz qui freneticas illusiōes a veris sciūt reuelationib⁹ separare. Si vero tales hoies mira pmittunt se facere p phicas disciplinas/vt p medicinā vel pspectiuā vel geometriā Respōdeat princeps q̄ studētes de vniuersitatibus publicis magis in tali re sunt credēdi/si ratio cōsonet naturalis. Demum si tales pmissores mirabiliū/neq̄z miraculis

S

neq; ratione naturali se fundant. illos habeo suspectos. superstitiosos. repellendos Auertat dñs a me xpiano seruo suo/ vt velim abnegare fidē suā/ vel in eius legem q̄modolibet peccare. p quocūq; cōmodo tēporali consequēdo. siue sit sanitas corpis/ siue victoria in bellis. siue opulētia in diuitijs. Non enī nego talia qñq; deo pmittente puenire ministerio demonū et hoīm eis deditorū. sicut magi pharaonis multa fecerunt similiter ad moysen. Sed nō est bonū mihi relinq̄re baptisma meū fidē meā/ legē meā. etiā vsq; ad mortem propitius sit mihi deus Amen. ¶ Finit

¶ Sequitur tractatus eiusdē cōtra supstitiosas dies obseruationem presertim Innocentum similiter Lugduni compilatus.

Qvlpat apostolus/ eos qui dies obseruabāt et annos quales multi sunt qui dies egyptios putant infaustos. imo ꝛ die innocētuz per totū anni circulū pestiferū esse credūt. Cōtra q̄s fit talis argumētatio. Si dies innocētū dicit infortunatus vel infaustus ad aliq̄d incboandū. ꝛ alij dies ꝯsequēter p totū annū similitem situati oportet dare cām radicalē hui⁹ infortunij. q̄ nullus effect⁹ est sine causa faciēte Sumet ergo cā altero modoꝝ sequētiū/ sufficienti diuisione. Primo vel ex dispositiōe siderū fm astrologiā. Secūdo vel ex dispositiōe corpoꝝ inferiorū fm medicinā Tertio vel a formali cōditiōe seu a tota specie fm naturalē phbiam. Quarto vel ex dispositione morū fm moralē disciplinā. Quinto vel ex diuina ordinatiōe fm theologiā. Sexto vel ex demonū actōe fm artē magicā. Septimo vel ex sctōꝝ innocētū merito seu opatiōe fm religionē xpianā. Octauo vel ex obseruātiū fantasia vel imaginatiōe q̄ allegat expiētiā. ¶ Sz nulla cāꝝ istaruz sufficiēs est/ aut rationabilis. vt hec ponatur obsuatio. nec oēs sil. Talis ergo obseruatio vana ē ꝛ reprobāda. ¶ Et primo de q̄nq; prioribꝫ causis arguit p indirectū ꝛ p locum ab autoritate. q̄ dari non possint.

¶ Ad si dek cā p astrologiā. Interrogādi sunt astrologi. ꝛ inuenitur h̄ esse ꝯtrariū suis regulis atq; principijs. q̄m astrologi variāt sua iudicia fm varietatē horoscopi. id est positiōis siderum. ita q̄ nō possit confici almanach vniforme ppetuū. Quia dies lune exēpli gra q̄ mō est indisposita vel infausta fm regl'as eoꝝ. si etiā erūt vere/ erit ī hebdomada seq̄uti dispositiōis alteri⁹. Attēto maxime q̄ in eis q̄ cōcernunt arbitrij libertatē/ astra nō imponūt necessitatē Iuxta dictū Ptolomei q̄ sapiēs dñabit astrꝭ.

¶ Et hec ratio fieri solet efficaciter cōtra signationē q̄ repit in kalēdarijs. de dieb⁹ egiptiacis seu periculosis. Cōsequēter per locum ab autoritate sic argueretur. de medicis. sic de philosophis naturalibus. sic de philosophis moralibus. sic de theologis. Nam cuilibet experto in sua arte vel scientia magis credēdum est. q̄ idiotis ꝛ inscijs Nec oportet satagere ad reparationē subtilem p principia predictarū scientiarum/ cōtra tales inexpertos. quia nec intelligerent nec assentirent. Si autem credere nolunt edoctis gratis errant. et vltro se seducunt. N

¶ Superest igitur discurrere p alias tres causas. et primo de actiōe demonū. Si allegetur q̄ causant infortunium hoc manifeste vergit in idolatriam. si querantur placari per nihil agendum/ tanq̄ plus in hoc timeantur q̄ deus ipe et sancti sui. ¶ Rursus quia non in his tantum diebus sed assidue. sicut dicunt petrus et paulus. aduersarius noster diabolus/ circuit querēs quē deuoret/ cui resistendum est fortiter in fide non in vana superstitione. ¶ Preterea deducunt sacri doctores precipue Augusti. tales agere illicite. et contra baptismalem sanctitatē. ita q̄ euenit iam baptisatis per tales obseruationes/ illud de euāgelio Dū immundus spūs exierit ab homine. sez in baptismo. sequitur q̄ reuertens adducit septem spiritus nequiores se. et fiunt nouissima hominis illius qui eos recipit/ peiora prioribus. Melius est enim veritatem non agnoscere q̄ post agnitionem peruerse viuere. eamq̄ factis aut verbis abnegare. ¶ Rursus attendatur hic nullam diem esse que non plena sit infortunijs/ nūc istorum nunc aliorum. pro quibus tñ non est dies q̄libz euitandus aut timēd⁹. sz hoīm